

 Norway

 **Швеція
Sverige**

 **МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ**

 **Фонд
Клімат
Європа**

12 грудня | Запоріжжя

**НЕЗЛАМНИЙ
ПІВДЕННИЙ
СХІД** конференція
стійкості

Запоріжжя, Херсон,
Миколаїв – ми Україна!

Обмін досвідом раннього відновлення,
суспільної стійкості та сталого розвитку

 ЕКОСЕНС

 **РАДА ВІДРОДЖЕННЯ
Запоріжжя**

 **НАЦІОНАЛЬНА ПЛАТФОРМА
СТІЙКОСТІ ТА ЗГУРТОВАНOSTI**

 **EAM
Zaporizhzhia**

південний схід БЕЗ ВОДИ

КЛІМАТИЧНО ОРІЄНТОВАНІ ПРАКТИКИ СІЛЬСЬКОГО І МІСЬКОГО ГОРОДНИЦТВА

Максим СОРОКА,
експерт ГО “Екосенс”,
науковий керівник лабораторії “Довкола”.

ПІВДЕННИЙ СХІД БЕЗ ВОДИ

ВНЕСОК ГОРОДНИКІВ У СТАЛИЙ РОЗВИТОК ГРОМАДИ

Міське та заміське городництво і садівництво має істотний вплив на сталий розвиток громад. Міські та заміські городники та садівники вже не є маргінальною групою населення, вони отримали нову соціально-екологічну роль інженерів зеленого відновлення та сталого розвитку у своїх громадах.

Це аргументує необхідність підтримки та розвитку цих практик на державному та регіональному рівнях.

Поширення городництва та садівництва на присадибних ділянках доцільно враховувати у планах регіонального та соціально-економічного розвитку, планах адаптації до змін клімату та планах зеленого відновлення та відбудови громад південного сходу України.

ПІВДЕННИЙ СХІД БЕЗ ВОДИ

ЧАС ДІЯТИ ТА ПОСИЛЮВАТИ СІЛЬСЬКЕ ТА МІСЬКЕ ГОРОДНИЦТВО

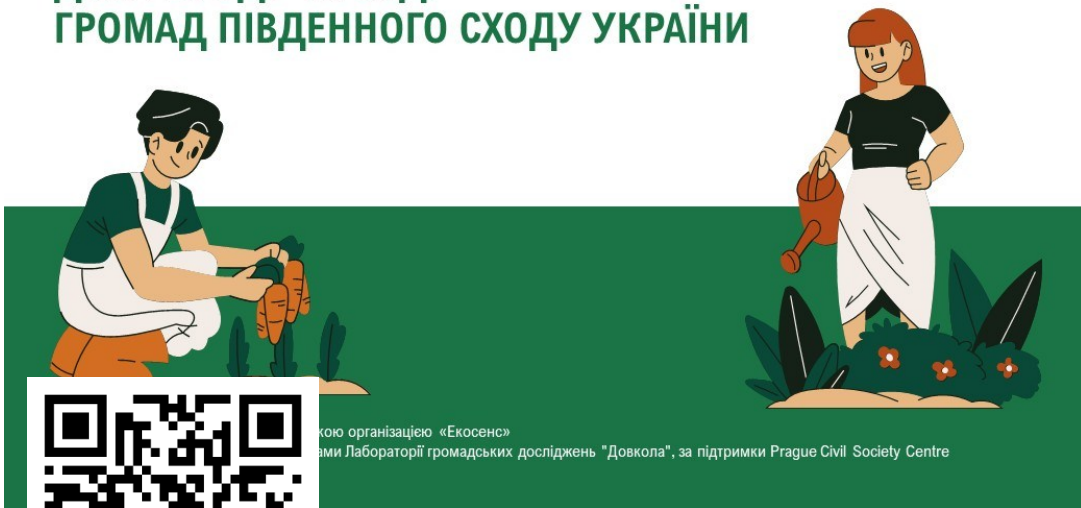
Посібник для громадян

prague
civil
society
centre

ЕКОСЕНС

ДОВКОЛА

ПРИРОДООРІЄНТОВАНІ РІШЕННЯ ДЛЯ ГОРОДУ ТА САДУ ГРОМАД ПІВДЕННОГО СХОДУ УКРАЇНИ

https://vidnova.info/por_pivden.html

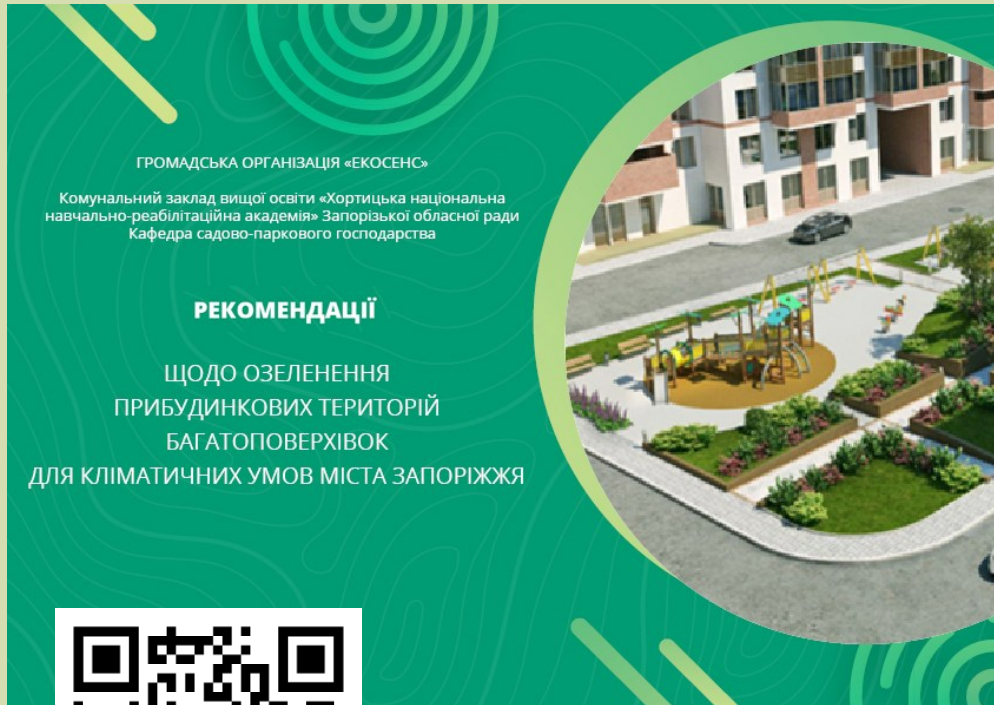
Аналітичний центр південного сходу України ГО «Екосенс» досліджує потенціал розвитку та адаптації сільського та міського городництва для цілей зеленого переходу та відновлення південного сходу України.

Восени 2025 року ми презентували першу чергу дослідження – практичний посібник для громадян, у якому зібрані природоорієнтовані рішення для городу та саду громад південного сходу України.

Наша команда активно працює над розвитком місцевих політик підтримки міського та заміського городництва.

ПІВДЕННИЙ СХІД БЕЗ ВОДИ

ЧАС ДІЯТИ ТА ПОСИЛЮВАТИ СІЛЬСЬКЕ ТА МІСЬКЕ ГОРОДНИЦТВО

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЕКОСЕНС»

Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради
Кафедра садово-паркового господарства

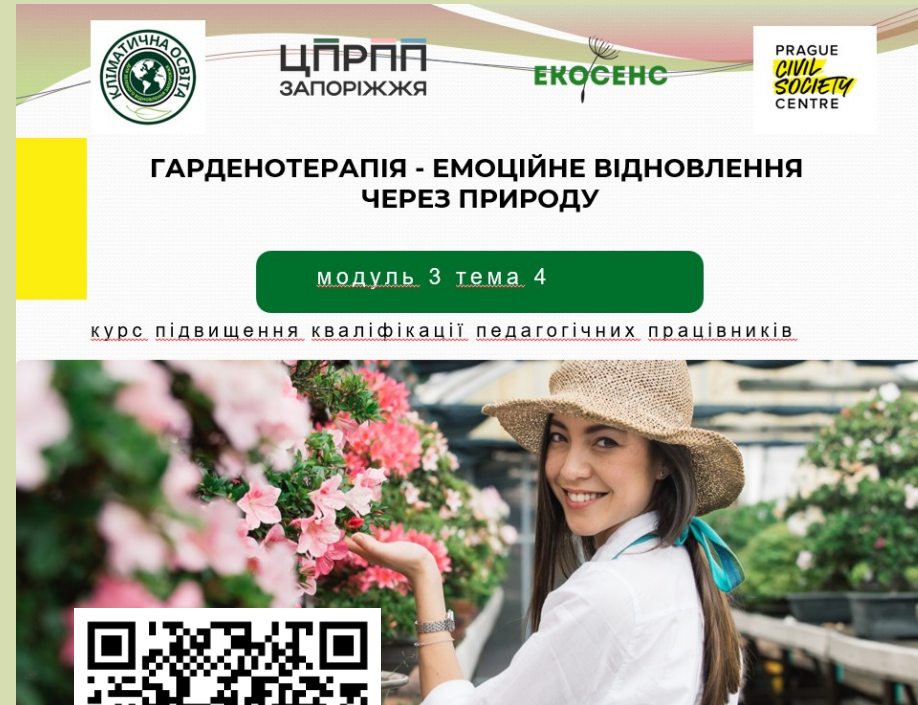
РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЩОДО ОЗЕЛЕНЕННЯ
ПРИБУДИНКОВИХ ТЕРИТОРІЙ
БАГАТОПОВЕРХІВОК
ДЛЯ КЛІМАТИЧНИХ УМОВ МІСТА ЗАПОРІЖЖЯ

<https://vidnova.info/plantszp.html>

Добір рослин для озеленення
прибудинкових територій в умовах Запоріжжя

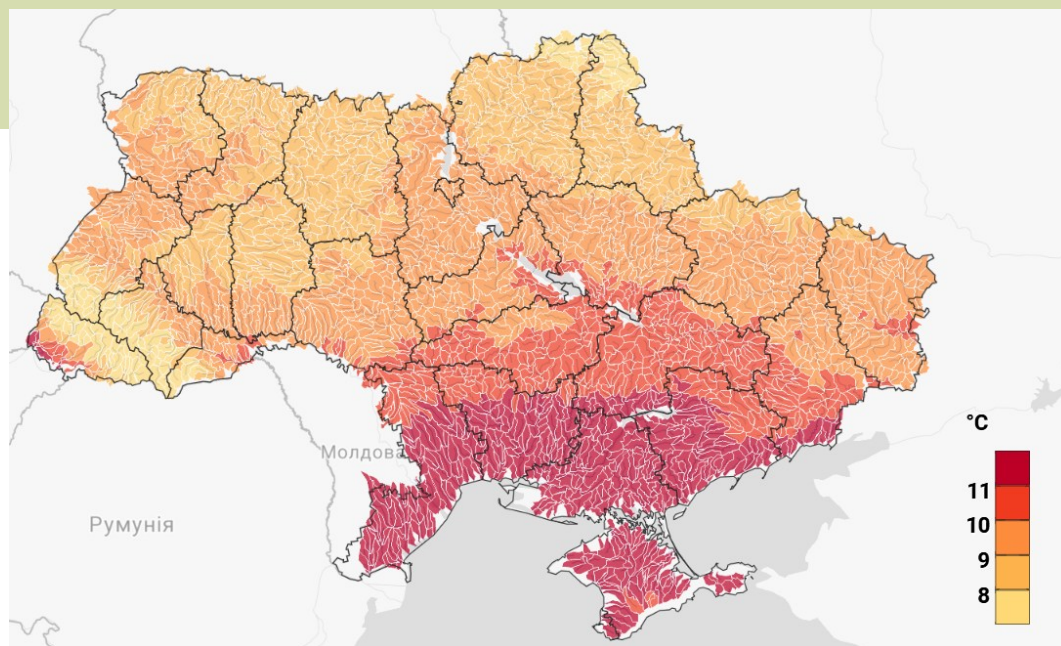

<https://vidnova.info/gardenoterapiya-v-zaporizhzhzhi-yak-roslyny-likuyut-tilo-i-dushu.html>

Курс для педагогічних працівників
«Кліматична освіта для зеленого відновлення Запоріжжя»

ПІВДЕННИЙ СХІД БЕЗ ВОДИ

ЯК ЗМІНА КЛІМАТУ ЗМІНЮЄ ПРАКТИКИ СІЛЬСЬКОГО ТА МІСЬКОГО ГОРОДНИЦТВА

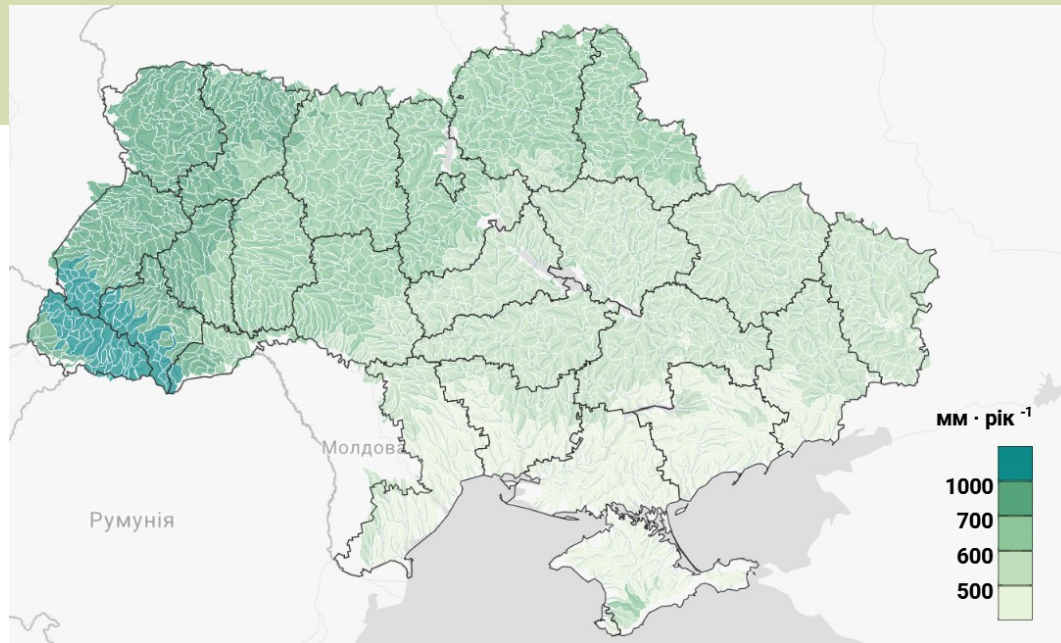

Середня температура повітря (2010-2020)

За останні 35 років істотно зросла середня температура повітря по всій території України – особливо у південно-східних областях. Наприклад, для більшості районів Запорізької області середня річна температура перевищує 11 °С. Через теплу та вологу зиму збільшуються ризики поширення грибкових захворювань. Через аномальні заморозки навесні – збільшуються втрати врожаю та змінюється графік вегетаційного періоду. Через спекотне та сухе літо городники та садівники вимушені шукати нові та ефективні практики штучного зволоження та збереження вологи ґрунту. Через аномальну «безхмарну спеку» у південно-східних областях також потрібно застосовувати штучне затемнення.

ПІВДЕННИЙ СХІД БЕЗ ВОДИ

ЯК ЗМІНА КЛІМАТУ ЗМІНЮЄ ПРАКТИКИ СІЛЬСЬКОГО ТА МІСЬКОГО ГОРОДНИЦТВА

Запас води ґрунту (2010-2020)

За останні 35 років у більшості центральних областей України спостерігається істотне зниження вологості ґрунту. У південно-східних областях нашої країни цей дефіцит менший. Наприклад, для більшості районів Запорізької області запас води ґрунту залишається на рівні 55...70 мм. Через «безсніжні зими» сильно зменшується запас води у ґрунті навесні, що вимагає додаткового зрошування на початку вегетаційного періоду. Прогноз на наступні 15 років – дефіцит опадів буде посилюватися, а через нерівномірні опади та зливи, перед городниками та садівниками постає непросте завдання – стримувати висихання ґрунту та більше використовувати накопичувачі опадів.

ПІВДЕННИЙ СХІД БЕЗ ВОДИ

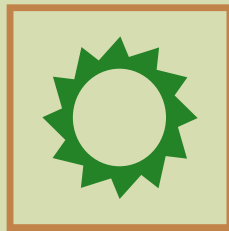
ТОП-7 НОВИХ КЛІМАТИЧНИХ ВИКЛИКІВ ДЛЯ ГОРОДУ ТА САДУ

Дефіцит
вологи
у ґрунті

Перепади
температури

Спекотне
посушливе
літо

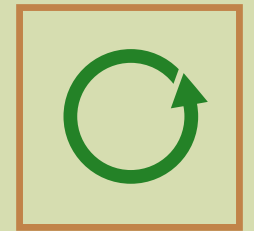
Дефіцит
опадів

Необхідність
термічного
та тіньового
захисту

Збільшена
уразливість до
захворювань

Необхідність
рециркуляції
зелених
відходів

Узагальнюючи результати цих та попередніх досліджень ГО «Екосенс» та результати консультацій із фахівцями, ми склали перелік головних кліматичних викликів, що слід враховувати у практиці міського та заміського городництва або садівництва на наступні 20 років. Цей перелік фокусує зацікавлених громадян на нових викликах, що спричинені локальними змінами клімату у південно-східних областях України. **Аналіз чинних стратегій сталого розвитку та зеленого відновлення областей південного сходу України не враховують ці нові кліматичні виклики...Ми пропонуємо спільними силами виправити цей недолік 😊**

ПІВДЕННИЙ СХІД БЕЗ ВОДИ

ПРАКТИКИ АДАПТАЦІЇ ДО ДЕФІЦИТУ ВОЛОГИ У ҐРУНТІ

Дефіцит вологи у ґрунті – це найбільша проблема. Через теплі та малосніжні зими дефіцит вологи є вже навесні – у відповідальний час початку вегетаційного періоду.

ОБРАНА СТРАТЕГІЯ АДАПТАЦІЇ

1. Збільшувати здатність ґрунтових ділянок до затримання та накопичення вологи
2. Зменшувати випаровування вологи із ґрунтових ділянок

ПРІОРИТЕТНІ РЕКОМЕНДОВАНІ ТЕХНІКИ АДАПТАЦІЇ

- Відмова від суцільного перекопування ділянок
- Планування ділянок малооголядного городу та саду
- Облаштування зон (каналів, підкопів, пасток) накопичення вологи та їх наповнення сірими зимовими водами.

ПІВДЕННИЙ СХІД БЕЗ ВОДИ

ПРАКТИКИ СТІЙКОСТІ ДО ХВОРОБ І ШКІДНИКІВ

Зміни клімату посилюють ризики грибкових та бактеріальних захворювань у штучній екосистемі вашого саду та городу. Тепла і волога зима = поширення випадків грибкових захворювань плодових дерев та городини.

ОБРАНА СТРАТЕГІЯ АДАПТАЦІЇ

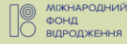
1. Пригнічення поширення грибкових захворювань
2. Перехід на сорти, стійкі до грибкових захворювань

ПРІОРИТЕТНІ РЕКОМЕНДОВАНІ ТЕХНІКИ АДАПТАЦІЇ

- Передзимові підготовчі захисні роботи
- Пасивне пригнічення грибкових захворювань
- Активне кризове пригнічення грибкових захворювань (виключно локальне терапевтичне застосування)

південний схід БЕЗ ВОДИ

БІЛЬШЕ СТРАТЕГІЙ ТА ПРАКТИК АДАПТАЦІЇ
ВИ ЗМОЖЕТЕ ЗНАЙТИ У ПОСІБНИКУ

12 грудня | Запоріжжя

НЕЗЛАМНИЙ ПІВДЕННИЙ СХІД

конференція
стійкості

Запоріжжя, Херсон,
Миколаїв – ми Україна!

Обмін досвідом раннього відновлення,
суспільної стійкості та сталого розвитку

Посібник для громадян

ПРИРОДООРІЄНТОВАНІ РІШЕННЯ ДЛЯ ГОРОДУ ТА САДУ ГРОМАД ПІВДЕННОГО СХОДУ УКРАЇНИ

Розроблено Громадською організацією «Екосенс»
у співпраці із експертами Лабораторії громадських досліджень "Довкола", за підтримки Prague Civil Society Centre
Жовтень, 2025

https://vidnova.info/por_pivden.html